

6-timersdagen er også et mannskrav

Det initiativ som nå er tatt av kvinneorganisasjonene for å organisere opinionen for 6-timersdagen, er et viktig skritt videre for å forene arbeiderbevegelsen bak dette kravet. Konferansen som samordningsgruppa for 6-timersdagen arrangerte i helga hilses velkommen av de

fagorganiserte. Det bekrefter et generelt inntrykk av at kvinnenes rolle i norsk fagrørsløse er i ferd med å bli endra: *Nå reises 6-timersdagen, som er et av de aller viktigste faglige krav i dag, først og fremst av kvinnene.* Dette er en logisk følge av at ledelsen i Jern og Metall og LO har

motarbeidet dette kravet siden det med full styrke blei reist på slutten av 70-tallet, nettopp av klubber i Jern og Metall.

Klubber og foreninger bør nå merke seg hva som skjer: Fordi kravet om 6-timersdagen har blitt avvist av ledelsen i det etablerte fagforeningsapparatet, er kravet henvist til å bli reist «utenfra». Er dette tilfredsstillende for de foreninger og klubber som i sin tid reiste kravet?

Som følge av denne pinlige situasjonen for norsk fagrørsløse, har også kravet om 6-timersdagen i all hovedsak blitt et kvinnekraft. At det er et kvinnekraft er bra. Det er imidlertid ikke bra at det ikke også kan kalles et mannskrav.

Det er lett å vise at 6-timersdagen har stor betydning for kvinnene. Det vil kunne bli mulig med fulltid for svært mange kvinner som i dag har deltid. Mange andre vil kunne øke sin prosentvise arbeidstid. Hvis mannsarbeidstiden reduseres, vil husarbeidet letter kunne deles. Kvinnenes sam-

funnsdeltakelse vil kunne økes. Disse endringene forutsetter imidlertid at ikke andre endringer på arbeidsmarkedet skjer samtidig og at det blir full lønnskompensasjon, slik at ikke drastisk overtidsøkning blir en nødvendighet som en mannskrav.

AKP (m-l) har gitt ut en løpeseddel hvor konsekvensen for kvinnene blir tatt opp. Løpeseddelen unngår imidlertid å ta opp den egentlige bakgrunnen for 6-timerskravet. Det er ikke riktig av kravet i utgangspunktet blei reist som et kvinnekraft. Grunnleggende sett er ikke kravet om nedkorting av arbeidstida et kvinnekraft, like lite som tidligere nedkorting av arbeidstida var det.

Grunnleggende sett står kampen om 6-timersdagen egentlig om fordelinga av merverdien. Ikke hvilken som helst mervardi, men den drastiske økingen av merverdien som har skjedd gjennom det nye teknologiske revolusjonen.

Siden første halvdel av 70-tallet har ny teknologi feid inn i produksjonen og

skapt enorme nye rikdommer. Disse rikdommene opptrer på den ene sida som mervardi, på den andre som arbeidsløshet. Resultatet er kjent: Kapitalismen er kommet inn i en situasjon med permanent arbeidsløshet. Alle tidligere teknologirevolusjoner under kapitalismen har virket på samme vis: Sterk økning av merverdien. Den nåværende krisa har blitt fødselshjelper for datare-

Denne merverdien vil da fortsatt tilfalle kapitalistene, mens flere arbeidsplasser kun blir skapt ved økt privat fattigdom: Folk må gå ned i lønn. Sett fra et økonomisk synspunkt er nedkorting av arbeidstid uten kompensasjon å unngå sjøve hovedsaken, som altså ikke er kjønnsmotsigelsene i og for seg, men fordelinga av den allerede skapte merverdien.

LO-ledelsen fremmer som motkrav en nedkorting av pensjonsalderen. Det er imidlertid lett å se at en slik nedkorting på langt nær vil ta ut så mye av den nye nyskapt merverdien som nedkorting av arbeidstida til 6 timer (forholdet mellom pensjoner og lønn).

«Gå unna, sa bøygen». Kravet om nedkorting uten kompensasjon og nedkorting av pensjonsalderen er nettopp dette, om enn ikke i samme grad.

Kravet om 6-timersdagen er derfor først og fremst rettet inn på den generelle arbeidsløsheten og å ta ut den merverdien som er skapt som følge av den nye prosessen som arbeidsplasser. Det blir et kampspørsmål om det lykkes, akkurat som det blir et kampspørsmål å sikre at 6-timersdagen virkelig får de gunstige effektene for kvinnene som synes innen rekkevidde.

KOMMENTAR
Lars Borgersrud

volusjonen, men den omfattende destruksjon av fast kapital som er i gang i den vestlige imperialismen, vil ikke kunne fjerne arbeidsløsheten. Den nye arbeidsløsheten er permanent som samfunnsmessig fenomen i den vestlige imperialismen. Bare en helt ny, kolossal og urealistisk ekspansjon vil kunne fjerne den.

Teknologirikdommen som opptrer som mervardi kan tilfalle kapitalistene eller forsøkes tar ut som arbeidsplasser. En nedkorting av arbeidstida unngår sjøve hovedsaken dersom den ikke stiller lønnskompensasjon som krav.

6-timersdagen er et av de viktigste faglige krav i dag, og det er også et mannskrav, understreker Lars Borgersrud.

FOTO: KLASSEKAMPEN